

KOMISIJAS REGULA (ES) 2023/1066**(2023. gada 1. jūnijs)****par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām pētniecības un izstrādes nolīgumu kategorijām****(Dokuments attiecas uz EEZ)**

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Regulu (EEK) Nr. 2821/71 (1971. gada 20. decembris) par Līguma 85. panta 3. punkta piemērošanu attiecībā uz līgumu, lēmumu un saskaņotas darbības kategorijām ⁽¹⁾ un jo īpaši tās 1. panta 1. punkta b) apakšpunktu,publicējusi šīs regulas projektu ⁽²⁾,

apspriedusies ar Aizliegtu vienošanos un dominējoša stāvokļa padomdevēju komiteju,

tā kā:

- (1) Regula (EEK) Nr. 2821/71 pilnvaro Komisiju ar regulu piemērot Līguma 101. panta 3. punktu dažām nolīgumu, lēmumu un saskaņotu darbību kategorijām, uz kurām attiecas Līguma 101. panta 1. punkts un kuru mērķis ir produktu, tehnoloģiju vai procesu pētniecība un izstrāde līdz rūpnieciskās pielietošanas stadijai un rezultātu izmantošana, ieskaitot noteikumus par intelektuālā īpašuma tiesībām.
- (2) Līguma 179. panta 2. punkts paredz, ka Savienība atbalsta uzņēmumu, tostarp mazo un vidējo uzņēmumu, kvalitatīvo pētījumu un tehnoloģiju izstrādes; tā atbalsta to savstarpējas sadarbības centienus. Sadarbība starp uzņēmumiem pētniecības un izstrādes jomā var palīdzēt sasniegt Eiropas zaļā kursa ⁽³⁾ mērķus.
- (3) Komisijas Regulā (ES) Nr. 1217/2010 ⁽⁴⁾ ir definētas tādu pētniecības un izstrādes nolīgumu kategorijas, par kuriem Komisija uzskata, ka tie parasti atbilst Līguma 101. panta 3. punkta nosacījumiem. Minētā regula zaudē spēku 2023. gada 30. jūnijā. Ņemot vērā kopumā pozitīvo pieredzi minētās regulas piemērošanā un minētās regulas izvērtēšanas rezultātus, ir lietderīgi pieņemt jaunu grupu atbrīvojuma regulu.
- (4) Šīs regulas mērķis ir atvieglināt pētniecību un izstrādi, vienlaikus efektīvi aizsargājot konkurenci. Šīs regulas mērķis ir arī nodrošināt uzņēmumiem pietiekamu juridisko noteiktību. Minēto mērķu sasniegšanā būtu jāņem vērā nepieciešamība pēc iespējas vienkāršot administratīvo uzraudzību un tiesisko regulējumu.

⁽¹⁾ OV L 285, 29.12.1971., 46. lpp.

⁽²⁾ OV C 120, 15.3.2022., 9. lpp.

⁽³⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Eiropadomei, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai "Eiropas zaļais kurss" (COM(2019)640 final).

⁽⁴⁾ Komisijas Regula (ES) Nr. 1217/2010 (2010. gada 14. decembris) par Līguma par Eiropas Savienības darbību 101. panta 3. punkta piemērošanu dažām pētniecības un izstrādes nolīgumu kategorijām (OV L 335, 18.12.2010., 36. lpp.).

- (5) Ja tirgus vara ir zemāka par noteiktu līmeni, tad attiecībā uz Līguma 101. panta 3. punkta piemērošanu parasti var pieņemt, ka pētniecības un izstrādes nolīgumu pozitīvā ietekme atsvērs negatīvo ietekmi uz konkurenci.
- (6) Lai Līguma 101. panta 3. punktu piemērotu, izmantojot regulu, nav nepieciešams noteikt tos nolīgumus, uz kuriem varētu attiekties Līguma 101. panta 1. punkts. Atsevišķi novērtējot nolīgumus saskaņā ar Līguma 101. panta 1. punktu, jāņem vērā vairāki faktori, jo īpaši konkrētā tirgus struktūra.
- (7) Sadarbība kopīgā vai maksas pētniecībā un izstrādē, kā arī tās rezultātu izmantošana visvairāk varētu veicināt tehnisko un ekonomisko progresu tad, ja puses sadarbībā iegulda savstarpēji papildinošas prasmes, aktīvus vai darbības.
- (8) Var uzskatīt, ka patērētāji parasti gūst labumu no plašākas un efektīvākas pētniecības un izstrādes, kas izpaužas kā jaunu vai uzlabotu produktu, tehnoloģiju vai procesu ieviešana, šo produktu, tehnoloģiju vai procesu ātrāka ieviešana vai cenu samazinājums jaunu vai uzlabotu produktu, tehnoloģiju vai procesu dēļ.
- (9) Rezultātu kopīga izmantošana var izpausties dažādos veidos, piemēram, produktu ražošanā un izplatīšanā, tehnoloģiju vai procesu pielietošanā vai intelektuālā īpašuma tiesību cedēšanā vai licencēšanā, vai tādas zinātniskās nodošanā, kas vajadzīga šādi ražošanai vai pielietošanai un kas būtiski veicina tehnikas vai ekonomikas attīstību.
- (10) Lai pamatotu šajā regulā noteikto atbrīvojumu, kopīgai izmantošanai būtu jāattiecas uz tādiem produktiem (kas ietver preces un pakalpojumus), tehnoloģijām vai procesiem, kuriem pētniecības un izstrādes rezultātu izmantošana ir obligāti vajadzīga.
- (11) Turklāt visām pusēm pētniecības un izstrādes nolīgumā būtu jāvienojas, ka tām visām būs pilna piekļuve kopīgās pētniecības un izstrādes galīgajiem rezultātiem, tostarp arī visām no tās izrietošajām intelektuālā īpašuma tiesībām un zinātnībai, nolūkā veikt turpmāku pētniecību un izstrādi un izmantošanai, tiklīdz galīgie rezultāti būs pieejami. Piekļuvei rezultātiem attiecībā uz to izmantošanu turpmākai pētniecībai un izstrādei principā nevajadzētu būt ierobežotai. Taču, ja puses saskaņā ar šo regulu ierobežo izmantošanas tiesības, jo īpaši, ja tās specializējas attiecībā uz izmantošanu, piekļuvei rezultātiem izmantošanas nolūkos var attiecīgi ierobežot. Turklāt, ja pētniecībā un izstrādē piedalās akadēmiskās iestādes, zinātniskās pētniecības institūti vai uzņēmumi, kas nodrošina pētniecību un izstrādi kā komercpakalpojumu un parasti nepiedalās rezultātu izmantošanā, tie var vienoties izmantot pētniecības un izstrādes rezultātus tikai turpmākai pētniecībai un izstrādei.
- (12) Atkarībā no spējām un komerciālajām vajadzībām pušu ieguldījums pētniecības un izstrādes sadarbībā var būt nevienlīdzīgs. Tāpēc, lai atspoguļotu un izlīdzinātu pušu atšķirīgo ieguldījumu vērtības ziņā vai pēc būtības, pētniecības un izstrādes nolīgums, uz kuru attiecas šajā regulā noteiktais atbrīvojums, var paredzēt, ka viena puse atlīdzina otrai par piekļuvei rezultātiem turpmākas pētniecības un izstrādes vai izmantošanas nolūkos. Tomēr atlīdzībai nevajadzētu būt tik lielai, ka tā piekļuvei faktiski kavētu.
- (13) Gadījumos, kad pētniecības un izstrādes nolīgums neparedz kopīgu rezultātu izmantošanu, pusēm pētniecības un izstrādes nolīgumā būtu jāvienojas, ka tās piešķir viena otrai piekļuvei savai attiecīgajai iepriekšpastāvējušajai zinātnībai, ja tā ir obligāti vajadzīga, lai pārējās puses varētu izmantot rezultātus. Atlīdzībai (piemēram, licences maksai), kas šādā gadījumā tiek prasīta, nevajadzētu būt tik lielai, ka faktiski kavētu citu pušu piekļuvei šai zinātnībai.

- (14) Saskaņā ar šo regulu noteiktais atbrīvojums attiecas tikai uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kas neļauj uzņēmumiem likvidēt konkurenci attiecībā uz būtisku minēto produktu, tehnoloģiju vai procesu daļu. Tāpēc no grupu atbrīvojuma ir jāizslēdz nolīgumi starp konkurentiem, kuru kopējā tirgus daļa produktiem, tehnoloģijām vai procesiem, kurus ir iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar pētniecības un izstrādes rezultātiem, nolīguma slēgšanas laikā pārsniedz konkrētu robežu.
- (15) Ja viena puse finansē vairākus pētniecības un izstrādes projektus, ko attiecībā uz tiem pašiem produktiem, tehnoloģijām vai procesiem īsteno konkurenti, nevar izslēgt, ka var rasties konkurenci ierobežojoša tirgus piekļuves bloķēšana, jo īpaši, ja šī puse iegūst ekskluzīvas tiesības izmantot rezultātus attiecībā pret trešām personām. Tāpēc attiecībā uz maksas pētniecības un izstrādes nolīgumiem šajā regulā noteiktais atbrīvojums būtu jāattiecinā tikai uz nolīgumiem, saskaņā ar kuriem visu saistītajos nolīgumos iesaistīto pušu, proti, finansētājas puses un visu pētniecības un izstrādes veicēju, kopējā tirgus daļa nepārsniedz noteiktu līmeni.
- (16) Tomēr uz šajā regulā noteikto atbrīvojumu tirgus daļas robežlielums nebūtu jāattiecinā, ja pētniecības un izstrādes nolīguma puses nav konkurējoši uzņēmumi attiecībā uz produktiem, tehnoloģijām vai procesiem, ko var uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar produktiem, tehnoloģijām vai procesiem, kas radušies, pamatojoties uz nolīgumu. Tas ietver, piemēram, nolīgumus, kuri attiecas uz tādu produktu, tehnoloģiju vai procesu izstrādi, kas radītu pilnīgi jaunu pieprasījumu, vai pētniecību un izstrādi, kas nav cieši saistīta ar konkrētu produktu, tehnoloģiju vai procesu vai vēl nav vērsta uz konkrētu mērķi.
- (17) Netiek prezumēts, ka pētniecības un izstrādes nolīgumi ietilpst Līguma 101. panta 1. punkta piemērošanas jomā vai ka tie neatbilst Līguma 101. panta 3. punkta nosacījumiem, ja tiek pārsniegts šajā regulā noteiktais tirgus daļas robežlielums vai netiek ievēroti citi šīs regulas nosacījumi. Šādos gadījumos ir jāveic pētniecības un izstrādes nolīguma individuāls novērtējums saskaņā ar Līguma 101. pantu.
- (18) Lai nodrošinātu to, ka kopīgas vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgas izmantošanas laikā saglabājas efektīva konkurence, būtu jānosaka, ka grupu atbrīvojumu pārtrauc piemērot, ja pušu kopējā daļa to produktu, tehnoloģiju vai procesu tirgū, kas izriet no pētniecības un izstrādes, pārsniedz noteiktu līmeni. Tomēr atbrīvojumu neatkarīgi no pušu tirgus daļas turpina piemērot noteiktu laiku pēc kopējās izmantošanas sākuma, kamēr nostabilizējas to tirgus daļas, jo īpaši pēc pilnīgi jauna produkta ieviešanas, kā arī lai nodrošinātu minimālo attiecīgo investīciju atmaksāšanās periodu.
- (19) Šajā regulā noteikto atbrīvojumu nebūtu jāpiemēro nolīgumiem, kuri satur ierobežojumus, kas nav obligāti vajadzīgi pētniecības un izstrādes nolīguma pozitīvās ietekmes sasniegšanai. Nolīgumi, kuros iekļauti nopietni konkurences ierobežojumi, piemēram, ierobežojumi, kuri neļauj pusēm brīvi veikt pētniecību un izstrādi kādā jomā, kas nav saistīta ar nolīgumu, cenu noteikšana, kuras jāmaksā trešām personām, ražošanas apjoma vai pārdošanas ierobežojumi un produktu, tehnoloģiju vai procesu, kas izriet no kopīgas vai maksas pētniecības un izstrādes, pasīvās pārdošanas ierobežojumi, neatkarīgi no pušu tirgus daļas vispār būtu jāizslēdz no šajā regulā noteiktā atbrīvojuma. Šajā saistībā izmantošanas jomas ierobežojumi nav uzskatāmi par ražošanas apjoma vai pārdošanas ierobežojumiem un nav uzskatāmi par teritoriju vai klientu ierobežojumiem.
- (20) Tirgus daļas robežlielums, atbrīvojuma nepiemērošana dažiem nolīgumiem un šajā regulā paredzētie nosacījumi parasti nodrošina to, ka nolīgumi, uz ko attiecas grupu atbrīvojums, neļauj pusēm likvidēt konkurenci attiecībā uz būtisku konkrēto produktu, tehnoloģiju vai procesu daļu.
- (21) Nolīgumi starp uzņēmumiem, kas nav konkurējoši tādu produktu, tehnoloģiju vai procesu piegādātāji, kurus ir iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar pētniecības un izstrādes rezultātiem un kuri atbilst šīs regulas nosacījumiem, tikai izņēmuma apstākļos likvidēs efektīvu inovāciju konkurenci. Tāpēc ir lietderīgi uz šādiem nolīgumiem šajā regulā noteikto atbrīvojumu attiecināt neatkarīgi no tirgus daļas, bet izņēmuma gadījumos šajā regulā noteiktā atbrīvojuma piemērošanu atsaukt. Šādu nolīgumu atbrīvojums saskaņā ar šo regulu neskar to

pētniecības un izstrādes nolīgumu konkurences novērtējumu, kuri neatbilst šīs regulas nosacījumiem, vai nolīgumus, attiecībā uz kuriem ir atsaukta šajā regulā noteiktā atbrīvojuma piemērošana.

- (22) Šajā regulā būtu jānorāda tipiskas situācijas, kurās var uzskatīt par lietderīgu atsaukt tajā noteiktā atbrīvojuma piemērošanu saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr. 1/2003 ^(⁹) 29. pantu.
- (23) Tā kā pētniecības un izstrādes nolīgumi bieži ir ilgtermiņa nolīgumi, īpaši, ja sadarbība turpinās arī rezultātu izmantošanā, būtu jānosaka, ka šīs regulas spēkā esības termiņš ir 12 gadi,

IR PIENĒMUSI ŠO REGULU.

1. pants

Definīcijas

1. Šajā regulā piemēro šādas definīcijas:
- 1) “pētniecības un izstrādes nolīgums” ir nolīgums starp divām vai vairākām pusēm par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem šīs puses veic kādu no šīm darbībām:
- a) līguma produktu vai līguma tehnoloģiju kopīgu pētniecību un izstrādi, kas:
- i) neietver pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu; vai
- ii) ietver pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu;
- b) līguma produktu vai līguma tehnoloģiju maksas pētniecību un izstrādi, kas:
- i) neietver pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu; vai
- ii) ietver pētniecības un izstrādes rezultātu kopīgu izmantošanu;
- c) kopīgu līguma produktu vai līguma tehnoloģiju pētniecības un izstrādes rezultātu izmantošanu, ja pētniecība un izstrāde veikta saskaņā ar iepriekšēju šo pušu nolīgumu, uz kuru attiecas a) punkts;
- d) kopīgu līguma produktu vai līguma tehnoloģiju pētniecības un izstrādes rezultātu izmantošanu, ja pētniecība un izstrāde veikta saskaņā ar iepriekšēju šo pušu nolīgumu, uz kuru attiecas b) punkts;
- 2) “nolīgums” ir nolīgums uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienības lēmums vai saskaņota darbība;
- 3) “pētniecība un izstrāde” ir darbības, kuru mērķis ir iegūt zinātību attiecībā uz produktiem, tehnoloģijām vai procesiem, teorētisku analīžu veikšana, sistemātiski pētījumi vai eksperimenti, tostarp eksperimentāla ražošana vai ražošana demonstrējuma nolūkos, produktu vai procesu tehniska testēšana, vajadzīgās materiāli tehniskās bāzes izveide demonstrējuma mērogā un intelektuālā īpašuma tiesību ieguve attiecībā uz rezultātiem;
- 4) “produkts” ir prece vai pakalpojums, tai skaitā gan starppatēriņa preces vai pakalpojumi, gan gala patēriņa preces vai pakalpojumi;
- 5) “līguma tehnoloģijas” ir tehnoloģija vai process, kas ir kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes rezultāts;

⁽⁹⁾ Padomes Regula (EK) Nr. 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV L 1, 4.1.2003., 1. lpp.).

- 6) "līguma produkts" ir produkts, kas ir kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes rezultāts vai ko ražo, pielietojot līguma tehnoloģijas;
- 7) "rezultātu izmantošana" ir līguma produktu ražošana vai izplatīšana, līguma tehnoloģiju pielietošana, intelektuālā īpašuma tiesību cedēšana vai licencēšana vai tādas zinātnības nodošana, kas vajadzīga šādai ražošanai, izplatīšanai vai pielietošanai;
- 8) "intelektuālā īpašuma tiesības" ietver rūpnieciskā īpašuma tiesības, piemēram, patentus un preču zīmes, kā arī autortiesības un blakustiesības;
- 9) "zinātība" ir praktiskas informācijas kopums, kas rodas pieredzes un testēšanas rezultātā un ir:
  - a) "slepens", t. i., nav vispārzināms vai viegli pieejams;
  - b) "būtisks", t. i., svarīgs un noderīgs līguma produktu ražošanai vai līguma tehnoloģiju pielietošanai; un
  - c) "konkretizēts", t. i., aprakstīts pietiekami pilnīgi, lai būtu iespējams pārlicināties, ka tas atbilst slepenības un būtiskuma kritērijiem;
- 10) "kopīgs" saskaņā ar pētniecības un izstrādes nolīgumiem veikto darbību kontekstā nozīmē darbības, kurās attiecīgo darbu:
  - a) veic kopīga komanda, organizācija vai uzņēmums;
  - b) kopīgi uztic kādai trešai personai; vai
  - c) sadala starp pusēm ar specializāciju attiecībā uz pētniecību un izstrādi vai specializāciju attiecībā uz izmantošanu;
- 11) "specializācija attiecībā uz pētniecību un izstrādi" nozīmē, ka katra puse ir iesaistīta pētniecības un izstrādes nolīgumā paredzētajās pētniecības un izstrādes darbībās un sadala pētniecības un izstrādes darbu savā starpā tādā veidā, ko tās uzskata par piemērotu; neietver maksas pētniecību un izstrādi;
- 12) "specializācija attiecībā uz izmantošanu" nozīmē, ka puses savā starpā sadala atsevišķus uzdevumus, piemēram, ražošanu vai izplatīšanu, vai nosaka viena otrai rezultātu izmantošanas ierobežojumus, piemēram, ierobežojumus attiecībā uz konkrētām teritorijām, klientiem vai izmantošanas jomām; ietver gadījumus, kad, pamatojoties uz ekskluzīvu licenci, ko vienai pusei piešķirušas pārējās puses, līguma produktus ražo un izplata tikai šī viena puse;
- 13) "maksas pētniecība un izstrāde" ir pētniecība un izstrāde, ko veic viena puse un finansē finansējošā puse;
- 14) "finansējošā puse" ir puse, kas finansē maksas pētniecību un izstrādi un kas pati neveic pētniecības un izstrādes darbības;
- 15) "konkurējošs uzņēmums" ir faktiskais vai potenciālais konkurents:
  - a) "faktisks konkurents" ir uzņēmums, kas konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū piegādā produktu, tehnoloģiju vai procesu, kuru ir iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar līguma produktu vai līguma tehnoloģiju;
  - b) "potenciālais konkurents" ir uzņēmums, kurš, ja pētniecības un izstrādes nolīguma nebūtu, konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū ne tikai teorētiski, bet reāli varētu ilgākais 3 gadu laikā veikt vajadzīgās papildu investīcijas vai segt nepieciešamās izmaksas, lai piegādātu produktu, tehnoloģiju vai procesu, ko ir iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar līguma produktu vai līguma tehnoloģiju;

- 16) “konkrētais produktu tirgus” ir konkrētais tādu produktu tirgus, ko iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar līguma produktiem;
  - 17) “konkrētais tehnoloģiju tirgus” ir konkrētais tādu tehnoloģiju vai procesu tirgus, ko iespējams uzlabot, aizstāt vai aizvietot ar līguma tehnoloģijām;
  - 18) “aktīvā pārdošana” ir jebkāda veida pārdošana, kas nav pasīvā pārdošana;
  - 19) “pasīvā pārdošana” ir pārdošana pēc individuālu klientu pašiniciatīvas pieprasījumiem, tai skaitā produktu piegāde klientam gadījumos, kad pārdošanas darījumu nav izraisījusi aktīva vēršanās pie konkrētā klienta, klientu grupas vai teritorijas, un ietver pārdošanu, kas ir rezultāts dalībai publiskajā iepirkumā vai privātā konkursā.
2. Šajā regulā termini “uzņēmums” un “puse” ietver to attiecīgos saistītos uzņēmumus. “Saisītie uzņēmumi” ir:
- 1) uzņēmumi, kuros pētniecības un izstrādes nolīguma pusei tieši vai netieši ir viena vai vairākas šādas tiesības vai pilnvaras:
    - a) pilnvaras izmantot vairāk nekā pusi balsstiesību;
    - b) pilnvaras iecelt vairāk nekā pusi uzņēmuma uzraudzības padomes, valdes vai uzņēmuma likumīgās pārstāvības struktūru locekļus;
    - c) tiesības pārvaldīt uzņēmuma darījumus;
  - 2) uzņēmumi, kuriem attiecībā uz kādu no pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm tieši vai netieši ir viena vai vairākas no 1) apakšpunktā uzskaitītajām tiesībām vai pilnvarām;
  - 3) uzņēmumi, kuros 2) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem tieši vai netieši ir viena vai vairākas no 1) apakšpunktā uzskaitītajām tiesībām vai pilnvarām;
  - 4) uzņēmumi, kuros kādai no pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm kopā ar vienu vai vairākiem 1), 2) vai 3) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem vai kuros diviem vai vairākiem pēdējiem minētajiem uzņēmumiem kopīgi ir viena vai vairākas no 1) apakšpunktā uzskaitītajām tiesībām vai pilnvarām;
  - 5) uzņēmumi, kuros viena vai vairākas no 1) apakšpunktā uzskaitītajām tiesībām vai pilnvarām kopīgi ir:
    - a) pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm vai to attiecīgajiem saistītajiem uzņēmumiem, kas ir minēti 1) līdz 4) apakšpunktā; vai
    - b) vienai vai vairākām pētniecības un izstrādes nolīguma pusēm vai vienam vai vairākiem to saistītajiem uzņēmumiem, kas ir minēti 1) līdz 4) apakšpunktā, un vienai vai vairākām trešām personām.

2. pants

Atbrīvojums

1. Atbilstoši Līguma 101. panta 3. punktam un ievērojot šīs regulas noteikumus, Līguma 101. panta 1. punktu nepiemēro pētniecības un izstrādes nolīgumiem.
2. Atbrīvojumu, kas noteikts 1. punktā, piemēro tiktāl, ciktāl pētniecības un izstrādes nolīgumi ietver konkurences ierobežojumus, uz kuriem attiecas Līguma 101. panta 1. punkts.

3. Atbrīvojums, kas noteikts 1. punktā, attiecas arī uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kuros ietverti noteikumi par intelektuālā īpašuma tiesību cedēšanu vai licencēšanu vienai vai vairākām pusēm vai subjektam, ko puses nodibina, lai veiktu kopīgu vai maksas pētniecību un izstrādi vai kopīgu rezultātu izmantošanu, ar nosacījumu, ka šie noteikumi ir tieši saistīti ar nolīgumu un ir nepieciešami tā īstenošanai, bet nav nolīguma galvenais priekšmets.

3. pants

Piekļuve galīgajiem rezultātiem

1. Atbrīvojumu, kas noteikts 2. pantā, piemēro saskaņā ar šā panta 2., 3. un 4. punkta nosacījumiem.
2. Pētniecības un izstrādes nolīgumā ir jāparedz, ka visām pusēm turpmākas pētniecības un izstrādes nolūkā un izmantošanas nolūkā ir pilnīga piekļuve kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes galīgajiem rezultātiem.
3. Piekļuvei, kas paredzēta 2. punktā, ir:
  - a) jāietver visas izrietošās intelektuālā īpašuma tiesības un zinātība;
  - b) jātiek piešķirtai, tiklīdz kļūst pieejami pētniecības un izstrādes rezultāti.
4. Ja pētniecības un izstrādes nolīgumā paredzēts, ka puses atlīdzina viena otrai piekļuves sniegšanu rezultātiem pētniecības un izstrādes vai izmantošanas nolūkos, atlīdzība nedrīkst būt tik liela, ka tā faktiski kavē šādu piekļuvi.
5. Zinātniskās pētniecības institūti, akadēmiskas iestādes vai uzņēmumi, kas nodrošina pētniecību un izstrādi kā komercpakalpojumu un parasti nepiedalās rezultātu izmantošanā, var vienoties izmantot rezultātus tikai turpmākai pētniecībai un izstrādei.
6. Ja puses saskaņā ar šo regulu ierobežo izmantošanas tiesības, jo īpaši, ja tās specializējas attiecībā uz izmantošanu, piekļuvi rezultātiem var attiecīgi ierobežot izmantošanas nolūkos.

4. pants

Piekļuve iepriekšpastāvējušajai zinātībai

1. Ja pētniecības un izstrādes nolīgumā nav paredzēta kopīga rezultātu izmantošana, 2. pantā noteikto atbrīvojumu piemēro, ievērojot šā panta 2. un 3. punkta nosacījumus.
2. Nolīgumā ir jāparedz, ka katrai pusei tiek piešķirta piekļuve pārējo pušu iepriekšpastāvējušajai zinātībai, ja šāda zinātība ir obligāti vajadzīga rezultātu izmantošanai.
3. Ja nolīgumā paredzēts, ka puses atlīdzina viena otrai piekļuves sniegšanu to iepriekšpastāvējušajai zinātībai, atlīdzība nedrīkst būt tik liela, ka tā faktiski kavē šādu piekļuvi.

5. pants

Kopīga izmantošana

1. Atbrīvojumu, kas noteikts 2. pantā, piemēro ar nosacījumu, ka jebkāda kopīga izmantošana attiecas tikai uz rezultātiem, kas atbilst abiem šiem nosacījumiem:
  - a) rezultāti ir obligāti vajadzīgi līguma produktu ražošanai vai līguma tehnoloģiju pielietošanai;
  - b) rezultātus aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības vai tie ir zinātība.

2. Ja vienai vai vairākām pusēm, kam, specializējoties attiecībā uz izmantošanu, ir uzticēta līguma produktu ražošana, 2. pantā noteikto atbrīvojumu piemēro ar nosacījumu, ka šīm pusēm ir jāizpilda pārējo pušu līguma produktu piegādes pasūtījumi, izņemot šos gadījumus:

- a) pētniecības un izstrādes nolīgumā arī paredzēts, ka izplatīšanu veic kopīga komanda, organizācija vai uzņēmums vai ka to kopīgi uztic trešai personai;
- b) puses ir vienojušās, ka līguma produktus var izplatīt tikai puse, kas tos ražo.

6. pants

Tirgus daļas robežlielumi un atbrīvojuma ilgums

1. Ja divas vai vairākas puses ir konkurējoši uzņēmumi 1. panta 1. punkta 15) apakšpunkta nozīmē, 2. pantā noteikto atbrīvojumu piemēro visu pētniecības un izstrādes periodu, ja nolīguma noslēgšanas laikā:

- a) attiecībā uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kas minēti 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) un c) punktā, nolīguma pušu kopējā tirgus daļa konkrētajos produktu un tehnoloģiju tirgos nepārsniedz 25 %;
- b) attiecībā uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kas minēti 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta b) un d) punktā, finansējošās puses un visu pārējo pušu, ar kurām finansējošā puse noslēgusi pētniecības un izstrādes nolīgumus par tiem pašiem līguma produktiem vai tām pašām līguma tehnoloģijām, kopējā tirgus daļa konkrētajos produktu un tehnoloģiju tirgos nepārsniedz 25 %.

2. Ja puses nav konkurējoši uzņēmumi 1. panta 1. punkta 15) apakšpunkta nozīmē, 2. pantā noteikto atbrīvojumu piemēro visu pētniecības un izstrādes periodu.

3. Attiecībā uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kuru rezultātus izmanto kopīgi, 2. pantā noteikto atbrīvojumu turpina piemērot 7 gadus no brīža, kad līguma produkti vai līguma tehnoloģijas pirmo reizi tiek laisti iekšējā tirgū, ja laikā, kad tiek noslēgts 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) vai b) punktā minētais nolīgums, ir izpildīti šā panta 1. vai 2. punktā paredzētie nosacījumi. Lai attiecībā uz 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta c) un d) punktā minētajiem pētniecības un izstrādes nolīgumiem turpinātu piemērot atbrīvojumu, laikā, kad tika noslēgts 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) vai b) punktā minētais iepriekšējais nolīgums, jābūt izpildītiem šā panta 1. vai 2. punktā paredzētajiem nosacījumiem.

4. Pēc šā panta 3. punktā minētā 7 gadu perioda beigām 2. pantā noteikto atbrīvojumu turpina piemērot, kamēr:

- a) attiecībā uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kas minēti 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta a) un c) punktā, nolīguma pušu kopējā tirgus daļa konkrētajos tirgos, pie kuriem pieder līguma produkti vai līguma tehnoloģijas, nepārsniedz 25 %;
- b) attiecībā uz pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kas minēti 1. panta 1. punkta 1) apakšpunkta b) un d) punktā, finansējošās puses un visu pārējo pušu, ar kurām finansējošā puse noslēgusi pētniecības un izstrādes nolīgumus par tiem pašiem līguma produktiem vai tām pašām līguma tehnoloģijām, kopējā tirgus daļa konkrētajos tirgos, pie kuriem pieder līguma produkti vai līguma tehnoloģijas, nepārsniedz 25 %.

5. Ja attiecīgo pušu kopējā tirgus daļa 3. punktā minētā 7 gadu perioda beigās nepārsniedz attiecīgo 4. punktā minēto robežlielumu, bet pēc tam šo robežlielumu pārsniedz, 2. pantā noteikto atbrīvojumu turpina piemērot 2 secīgus kalendāros gadus pēc gada, kad pirmo reizi tika pārsniegts attiecīgais tirgus daļas robežlielums.

7. pants

Tirgus daļas robežlielumu piemērošana

1. Lai piemērotu 6. panta 1. un 4. punktā paredzētos tirgus daļas robežlielumus, piemēro šā panta 2., 3. un 4. punkta noteikumus.
2. Tirgus daļas aprēķina, pamatojoties uz tirgū pārdoto produktu vērtību, vai, ja dati par tirgū pārdoto produktu vērtību nav pieejami, pamatojoties uz tirgū pārdoto produktu apjomu. Ja dati par tirgū pārdoto produktu apjomu nav pieejami, var izmantot aplēses, kas balstītas uz citu ticamu tirgus informāciju, tostarp par izdevumiem pētniecībai un izstrādei vai par pētniecības un izstrādes jaudu.
3. Tirgus daļas aprēķina, pamatojoties uz iepriekšējā kalendārā gada datiem. Ja iepriekšējais kalendārais gads neatspoguļo pušu stāvokli konkrētajā(-os) tirgū(-os), tirgus daļu aprēķina kā pušu tirgus daļu vidējo rādītāju par 3 iepriekšējiem kalendārajiem gadiem.
4. Tirgus daļu, kas ir 1. panta 2. punkta e) apakšpunktā minētajiem uzņēmumiem, sadala vienlīdzīgi uz katru uzņēmumu, kuram ir viena vai vairākas no 1. panta 2. punkta a) apakšpunktā uzskaitītajām tiesībām vai pilnvarām.

8. pants

Stingrie ierobežojumi

Atbrīvojumu, kas noteikts 2. pantā, nepiemēro pētniecības un izstrādes nolīgumiem, kuru mērķis tieši vai netieši, atsevišķi vai kopā ar citiem pušu kontrolē esošiem faktoriem ir kāds no šiem ierobežojumiem:

- a) ierobežot pušu brīvību veikt pētniecību un izstrādi neatkarīgi vai sadarbībā ar trešām personām:
  - i) jomā, kas nav saistīta ar jomu, uz kuru attiecas pētniecības un izstrādes nolīgums; vai
  - ii) pēc kopīgas vai maksas pētniecības un izstrādes pabeigšanas jomā, uz kuru attiecas pētniecības un izstrādes nolīgums, vai saistītā jomā;
- b) ierobežot ražošanas apjomu vai pārdošanu, izņemot:
  - i) ražošanas mērķrādītāju noteikšanu, ja kopīga rezultātu izmantošana ietver kopīgu līguma produktu ražošanu;
  - ii) pārdošanas mērķrādītāju noteikšanu, ja kopīga rezultātu izmantošana:
    - 1) ietver kopīgu līguma produktu izplatīšanu vai kopīgu līguma tehnoloģiju licencēšanu; un
    - 2) to veic kopīga komanda, organizācija vai uzņēmums vai tā ir kopīgi uzticēta trešai personai;
  - iii) darbības, kas ir specializācija attiecībā uz izmantošanu;
  - iv) ierobežojumus attiecībā uz pušu brīvību ražot, pārdot, cedēt vai licencēt produktus, tehnoloģijas vai procesus, kas konkurē ar līguma produktiem vai līguma tehnoloģijām, periodā, kurā puses ir vienojušās kopīgi izmantot rezultātus;
- c) noteikt cenu līguma produktu pārdošanai vai līguma tehnoloģiju licencēšanai trešām personām, izņemot to cenu noteikšanu, ko iekasē no tiešajiem klientiem, vai to licences maksas noteikšanu, ko iekasē no tiešajiem licenciātiem, ja kopīga rezultātu izmantošana:
  - i) ietver kopīgu līguma produktu izplatīšanu vai kopīgu līguma tehnoloģiju licencēšanu; un
  - ii) to veic kopīga komanda, organizācija vai uzņēmums, vai tā ir kopīgi uzticēta trešai personai;

- d) ierobežot to, kādā teritorijā vai kādiem klientiem puses var pasīvi pārdot līguma produktus vai licencēt līguma tehnoloģijas, izņemot prasību piešķirt ekskluzīvu licenci attiecībā uz pētniecības un izstrādes rezultātiem citai pusei;
- e) ierobežot līguma produktu vai līguma tehnoloģiju aktīvo pārdošanu tādās teritorijās vai tādiem klientiem, kas nav ekskluzīvi iedalīti vienai no pusēm, specializējoties attiecībā uz izmantošanu;
- f) prasība atteikties pildīt klientu pasūtījumus pušu attiecīgajās teritorijās vai tādu klientu pasūtījumus, kas citādi sadalīti pušu starpā, specializējoties attiecībā uz izmantošanu, ja šādi klienti tirgotu līguma produktus citās teritorijās iekšējā tirgū;
- g) prasība apgrūtināt lietotājiem vai tālākpārdevējiem līguma produktu iegūvi no citiem tālākpārdevējiem iekšējā tirgū.

9. pants

Izslēgtie ierobežojumi

1. Atbrīvojumu, kas noteikts 2. pantā, nepiemēro šādiem pētniecības un izstrādes nolīgumu pienākumiem:
  - a) pienākumam:
    - i) pēc pētniecības un izstrādes pabeigšanas neapstrīdēt to intelektuālā īpašuma tiesību spēkā esību, kuras:
      - 1) pusēm ir iekšējā tirgū un
      - 2) attiecas uz pētniecību un izstrādi; vai
    - ii) pēc pētniecības un izstrādes nolīguma termiņa beigām neapstrīdēt to intelektuālā īpašuma tiesību spēkā esību, kuras:
      - 1) pusēm ir iekšējā tirgū un
      - 2) aizsargā pētniecības un izstrādes rezultātus;
  - b) pienākumam nepiešķirt licences trešām personām līguma produktu ražošanai vai līguma tehnoloģiju pielietošanai, izņemot, ja nolīgumā ir noteikts, ka kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātus izmanto viena vai vairākas nolīguma puses un šī izmantošana notiek iekšējā tirgū attiecībā pret trešām personām.
2. Šā panta 1. punkta a) apakšpunkts neskar iespēju paredzēt pētniecības un izstrādes nolīguma izbeigšanu gadījumā, ja viena no pusēm apstrīd 1. punkta a) apakšpunkta i) un ii) punktā minēto intelektuālā īpašuma tiesību spēkā esību.
3. Ja pētniecības un izstrādes nolīgumā ir iekļauts kāds no izslēgtajiem ierobežojumiem, kas minēti šā panta 1. punktā, 2. pantā noteikto atbrīvojumu turpina piemērot pētniecības un izstrādes nolīguma atlikušajai daļai ar noteikumu, ka izslēgtos ierobežojumus var nodalīt no atlikušās daļas, un ar noteikumu, ka ir izpildīti pārējie šīs regulas nosacījumi.

10. pants

Komisijas individuālos gadījumos veikts atsaukums

1. Ievērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 29. panta 1. punktu, Komisija var atsaukt šajā regulā noteiktā atbrīvojuma piemērošanu, ja tā konkrētā gadījumā konstatē, ka pētniecības un izstrādes nolīgums, kuram piemērojams šajā regulā noteiktais atbrīvojums, tomēr rada sekas, kas nav saderīgas ar Līguma 101. panta 3. punktu.

2. Komisija var atsaukt šajā regulā noteiktā atbrīvojuma piemērošanu saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 29. panta 1. punktu jo īpaši tad, ja:

- a) pētniecības un izstrādes nolīguma pastāvēšana būtiski ierobežo trešo personu iespējas veikt pētniecību un izstrādi jomā (-ās), kas saistīta(-as) ar līguma produktiem vai līguma tehnoloģijām;
- b) pētniecības un izstrādes nolīguma pastāvēšana būtiski ierobežo trešo personu piekļuvi konkrētajam līguma produktu vai līguma tehnoloģiju tirgum;
- c) puses bez jebkāda objektīvi pamatota iemesla neizmanto kopīgās vai maksas pētniecības un izstrādes rezultātus attiecībā pret trešām personām;
- d) līguma produkti vai līguma tehnoloģijas visā iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā nav pakļauti efektīvai konkurencei; vai
- e) pētniecības un izstrādes nolīguma pastāvēšana būtiski ierobežotu inovāciju konkurenci konkrētā jomā.

11. pants

Dalībvalsts konkurences iestādes individuālos gadījumos veikts atsaukums

Dalībvalsts konkurences iestāde var atsaukt šajā regulā noteiktā atbrīvojuma piemērošanu, ja ir izpildīti Regulas (EK) Nr. 1/2003 29. panta 2. punkta nosacījumi.

12. pants

Pārejas laiks

Līguma 101. panta 1. punktā noteikto aizliegumu no 2023. gada 1. jūlija līdz 2025. gada 30. jūnijam nepiemēro nolīgumiem, kuri jau ir spēkā 2023. gada 30. jūnijā un kuri neatbilst šajā regulā noteiktā atbrīvojuma nosacījumiem, bet atbilst Regulā (ES) Nr. 1217/2010 noteiktā atbrīvojuma nosacījumiem.

13. pants

Stāšanās spēkā un piemērošana

Šī regula stājas spēkā 2023. gada 1. jūlijā.

To piemēro līdz 2035. gada 30. jūnijam.

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, 2023. gada 1. jūnijā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētāja
Ursula VON DER LEYEN